

2. OBLEC (136) *vb pf*

oblec (134), **obwlec** (1), **obewlec** (1); *obwlec BartBydg; oblec : obewlec BielKron (8:1).*

o jasne. ◇ *W inf e (3), é (3); e OpecŻywSandR, Mącz; é : e OpecŻyw (3:1).* ◇ *W formach sg m praet i con oraz part e oraz o z tekstów nie oznaczających é oraz ó.* ◇ *W pozostałych formach e oraz o jasne.*

inf oblec (26), obwlec (1) BartBydg. ◇ *fut 1 sg oblokę (5).* ◇ *2 sg obleciesz (4), [obewleciesz].* ◇ *3 sg oblecze (8).* ◇ *3 pl obleką (1).* ◇ *praet 1 sg m oblokłem (2).* ◇ *2 sg f -ś obl(o)kła (1).* ◇ *3 sg m oblokł [w tym zapis: oblogł (2)] (21), obl(e)kł (1) RejZwierz, obewlokł (1) BielKron.* *f oblokła (3); -o- (1), -(o)- (1).* ◇ *2 pl m pers oblekliście, -ście oblekli (2).* ◇ *3 pl m pers oblekli (19); -e- (4), -(e)- (15).* ◇ *plusq 3 sg m był obl(o)kł (1).* ◇ *imp 2 sg oblecż (4), [obewlecż]; -e- (1), -(e)- (3).* ◇ *3 sg niechąj oblecze (1).* ◇ *2 pl oblecżcie (3).* ◇ *3 pl niech obloką (1).* ◇ *con 2 sg m byś obl(o)kł (1), [by obligł].* ◇ *3 sg m by obl(o)kł (4), by obl(e)kł [zapis: obiegł] (1) CzechEp.* ◇ *1 pl m pers byśmy oblekli (2).* ◇ *3 pl m pers by oblekli (3).* ◇ *impers praet oblecż(o)no (1).* ◇ *impers con by oblecż(o)no (1).* ◇ *part praet act oblokwszy (12), obl(e)kszy (1), oblokwszy (7), obl(e)kwszy (1); oblokwszy RejWiz, Leop, BielKron (2), HistRzym, RejPos, PaprPan, KlonWor; oblokwszy OpecŻyw (2), HistJóz (2), StryjKron, WerGość (2); oblokwszy : obl(e)kszy WujNT (4:1); oblokwszy : obl(e)kwszy SkarŻyw (1:1); ~ -o- (2), -(o)- (17).*

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w.

1. *Odziać, ubrać; induere PolAnt, Vulg, Mącz; circumdare Vulg; circumcingere PolAnt [w tym: kogo (63), co (2)] (66) : BierEz F4; Potym vczynił Pan Bog Adámowi y żenie iego odżienie fkorzáne/ y oblokł ie. BibRadz Gen 3/21; BudNT Luc 15/25; SkarŻyw 173, 411, 570; WujNT Lac 15/22.*

oblec w co (44): OpecŻyw 128; Thedy zrofkazánia krolewśkiego/ oblecżono Dánielá w Páwłokę/ y włożon iest łáncuch złoty ná fzyię iego Leop Dan 5/30, Lev 8/7; BibRadz Lev 8/7; BielKron 393v; [Bóg] wygnał ie [Adama i Ewę] z Ráiu ná powłóczenie y pielgrzymftwo/ y do ftáyniey tey w ktorey tu zbydłem mieszkamy/ oblokwfy ie w báránie kozufzki/ wypchnął SkarŻyw 262, 493; WerGość 245; LatHar 712, 732; A żołnierze vplotfzy koronę z ciernia/ włożyli ná głowę iego: y w płażcz fzarłatowy oblekli go [veste purpurea circumdederunt eum]. WujNT Ioann 19/2, Mar 15/17. Cf Zwroty.

oblec czym (3): RejKup cc5; Ian Straż Freybiterow Krzyżáckich y Holándrow poimáných w wielkim budowániu záczyniwfzy/ á fłomą oblokwfy zápalil StryjKron 577; SkarKaz 456b.

W połączeniach szeregowych (3): A gdy ie omył/ odział Bífkupá w kósfulę lniáną/ á opáfałgo páfem/ á ná to oblokł go w fuknią z iedwabiu modrego/ á ná wierzch Humerał włożył [vestiuit pontificem [...] induens eum tunica hyacinthina et desuper umerale imposuit] Leop Lev 8/7; BibRadz Lev 8/7; GórnRozm Nv.

W przeciwstawieniach: »zwlec (zewlec) (7), odrzeć, wyzuc ... oblec« (9): z iego gij fukiénki niemilofciwie odarli a w odżienijé czyrwoné pawłóčné fprofné ij wielmi ftaré go oblekli OpecŻywList 128; MurzNT Matth 27/28, 31; BudNT Matth 27/31; Tám Aaroná zfzát kápláńfkich zwlokł Moyżesz y oblokł wnie fyná iego Eleázará. SkarŻyw 493; A gdy fię z niego náurągáli; zewlekli go z płażczá/ y oblekli go w fzáty iego LatHar 699, 712; WujNT Matth 27/31, Mar 15/20.

W charakterystycznych połączeniach: oblec w dalmucyją, w kaptur, w koszulę, w kozuszek, w pawłokę, w płaszcz szarłatowy (2), w purpurę, w skórę (2), w szarłat, w złotogłow; oblec słomą, wory, złotem i srebrem.

Zwroty: »oblec w odzienie« = *induere veste a. vestimentis PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (14): Herod wzgardziwłfy pana Iezufa dól go oblétz w biálé odzienijé iakoby iakiégo błázna. *OpecŻyw* 122, 122, 122v, 128, 133, 135v; *OpecŻywList* 128; *OpecŻywSandR nlb* 4v; ná krolewłkye przykazánye wywyodłfy Iozefa scyemnice oftrzygii y oblokłwłfy w drugye odzyenyne ofyerowali iemu *HistJóz* Bv, B2v; A gdy go [Jezusa] nagrali z wlekli j łzaty i oblekli go wodźienie iego *MurzNT Matth* 27/31; *Leop Luc* 23/11; Tedy oni połlowie powiedzieli mu przykazanie Cefárłkie y oblekli go w poczełne odzienie. *HistRzym* 130v; *WujNT Matth* 27/31.

»oblec w suknią« = *induere tunica Mącz, Vulg; vestire tunica Vulg; ponere tunicam PolAnt* [szyk zmienny] (6): *OpecŻyw* 135v; [Mojżesz] Syny takiełz ie⁸⁰ [Aaronowe] offiárowawłfy poświécił/ y oblokł w łuknie łniáne/ y opáfał páfy/ á włożył im czapki/ iáko był rofkazał Pan. *Leop Lev* 8/13, Lcv 8/7; GDy hufiec Bábilońłki/ z bitwy mu [Kserksesowi] był vciekł/ Ten Hetmány w niewielcie łuknie potym oblokł. *RejZwierz* 33v; *BibRadz Lev* 8/7; *Mącz* 469a.

»oblec w szatę« = *induere vestimentis Vulg, PolAnt; vestire stola Vulg; induere tunica PolAnt* [szyk zmienny] (13): [Cesarz] chytrófczya łzwą y rad łzwoych, oblyokł yednego Thurczyna wnałze schathy, y posthanovil go Hospodare^m *LibLeg* 6/190v; *MurzNT Matth* 27/28; [Faraon] ział pierłcień z ręki łwoiey/ á włożył gi ná rękę iego/ y oblokł go włzáthę Bifiorową *Leop Gen* 41/42; *BielKron* 376v; *BudBib Is* 22/21; *BudNT Matth* 27/31; [Eugenijusz] ogoliwłzy corkę łwoię/ y w męłkie łzaty oblekwłzy ią/ názwála ią Márynus. *SkarŻyw* 183; *WerGość* 245; *LatHar* 699, 712; *WujNT Mar* 15/20, *Luc* 23/11; *SkarKaz* 348b.

peryfr. »oblec [kogo] w zakonne szaty, odzienie kapłańskie« = *uczynić kogoś zakonnikiem, kapłanem* [szyk zmienny] (2): Y oblokł tedy Moizéłz Aaroná w odzyenie kápłáńłkie *BielKron* 37v, *SkarŻyw* 471.

Przen. *Spowodować w kimś jakiś stan lub cechę (sprecyzowaną dopełnieniem); induere Vulg, PolAnt* (13):

oblec w co (8): *LubPs* dd2v; Kápłany iego oblokę w zbáwienie [*sacerdotes eius induam salutari*]: á łwiéci iego radościá łie rozwełęł. *Leop Ps* 131/16 [*przekład tego samego tekstu LubPs*]; *RejZwierz* 105; *BudBib Zach* 3/4; mam ia Pána mego Iezufa/ ktory mię włzáte nieśmiertelności oblecze. *SkarŻyw* 553. *Cf Zwroty.*

oblec czym (2): Dofkónąłá [!] wielmożnościá oblokł go/ á vbrał go w kółztowne przyprawy [*induit eum consummatione gloriationis et firmavit eum in vasis virtutis*] *BibRadz Eccli* 45/9. *Cf* »oblec ciałem«.

W przeciwstawieniach: »obrzezać, odrzeć, zjać ... oblec« (3): Tákze tełz ci náłzy brácia/ gdy z nich piękny m vpominániem [...] then brud ich obyczáiow łprołnych chcą odrzeć á w piękne ie obyczáie oblec/ tedj im to bárzo nie miłó *RejZwierz* 105; Oto z iáłem z ciebie niepráwość twoię/ á oblokłem cię w odmienne (łzaty) [*transire feci a te iniquitatem tuam, et induere te mutatorii*] *BudBib Zach* 3/4; [Pan] Obrzezawłzy Adámá łtárego/ oblecze go w człówieká nowego/ w práwey miłóci/ áby żył w pokorze, w ćirpliwości. *ArtKanc* F10v.

W charakterystycznych połączeniach: *oblec w człowieka nowego, w nieśmiertelność, w piękne obyczaje, w odmienne szaty, w zbawienie; oblec wielmożnościá.*

Zwroty: »oblec w ciało, ciałem« [szyk zmienny] (1:1): matuchno milá [...] bos ty mnie w tym náfwiećfłym żywocie flodkie przebywanijé dala/ gdys mię duchem fwiety^m w twym żywocie poczęła/ ij w ciało oblokła *OpecŻyw* 185v; *RejPos* 210.

»w kaptur oblec« = *posqdzic o co* (1): [X.K.] obrocił fię zaráz ku ołobie moiey/ y ku bráćiey mey: chcąc mię w ten káptur oblec o kthorym mnima/ żeby iy ziął z Papieżá fwego *CzechEp* 337.

»oblec w złotogłów« = *nadać komuś wysoką godność* (1): Ale przeciwko iemu/ Wituł pobudził inego Carzá Betfubulá po Táthárńku Táchtamiřz/ i Cefarz^{em} go wczynił w Wilnie oblokřzy go w złotogłów *BielKron* 385v.

2. *Włóżyć na siebie lub na kogoś lub na coś; vestire Calag, PolAnt; induere Vulg, Calag; accingere, circundare vestimentum, operire PolAnt [w tym: co (62)] (67)* : muřfę on płařcz oblicz Czo naniem Pereł y Złota Dořycz jeřt piekná robota *RejKup* t8; *RejZwierc* 234v; *Calag* 30a.

oblec na kogo, na co [w tym: na się (7)] (10): Pierwey niřli czechy na pierzyny obleczeřz a przeřciradła na łóże połóżyřz: rozwies ie w řwietniczy á zakurz pod nimi kadzidłem *FalZioł* V 65; *RejKup* V v; Bo by teř Altembářy/ by teř Złotohławy/ Wřzytki ná fię kto oblokł/ á gdy nie mářz řławy/ Wřzytko to piękne piorká na řmierdzącym dudku *RejWiz* 15v; *Leop Lev* 19/19; Oblec ná fię płařcz twoy [*Circunda vestimentum tuum*]/ á idř za mná. *BibRadz Act* 12/8; *HistRzym* 16, 123v; *RejZwierc* 13; *BudBib* 3.Reg 20/32; Oblokřzy zbroię ná fię zdrowia nie lituiąc/ Wřiadł ná koń y w doł wřkoczył oyczynę miłuiąc. *PapřPan* Hh4.

W przeciwstawieniach: »zjąć (2), złóżyć ... oblec« (3): [*Judyt córka Merary*] zyąwřzy s siebie żałobne á wdowkie odzyenie/ Oblokłá řzáty kořztowne ná rozweřelenie *LubPs* hh3v; *BielKron* 38v; Y przyřzłá (tá) rzecz od krolá Niniweńłkiego/ y wřtał z řtolice řwoiey/ á złóżył z řiebie odzienie řwoie/ y oblogł wor [*et transire fecit vestimentum suum a se et operuit se sacco*] *BudBib* Ion 3/6.

W porównaniu (1): ony záfárbowáne z Grámmátiki řłowká [...] Sá práwie iáko gdy ná fię kto cudná řzátę oblecze/ á błótem iá vpluřka/ álbo pierzem nářtrępi. *RejZwierc* 13v.

W charakterystycznych połączeniach: *oblec altembasy, deliję, kápiceę, koszulę, kuzę, płaszcz, skorę, złotohławy.*

Zwroty: peryfr. »oblec kukłę« (1): A coř tu rzeká oni marni wymyřłáczę/ Ná ktore tá powinnoř ledwe iř nie płáczę. Co z nabořną figurá ták pořtánowali/ Aby oblokřzy kukłę iáko błáźni řyli. *RejWiz* 38.

»oblec na nice« [szyk zmienny] (3): Strzes ty Mnichu tey Kápice By yey nie oblok ná nicze Bo by czie za chłopa miáno Ieřli bý czie niepoznáno *RejKup* t3v; *RejWiz* 53v; [řyd] gdy řie kłáďzie řtrzeře tego áby pierwey nog nie połóżył niř główy/ tákież gdy wřtawa boi řie by kořzule náńice nieoblokł *BielKron* 464v.

»oblec szatę« [szyk zmienny] (19): *LubPs* hh3v; řzáty kthora vřkána ze dwu rzeczy/ nie obleczeřz ná fię. *Leop Lev* 19/19; *Goski* *2v, *3 [3 r.], *3v [3 r.], *4 [3 r.]; *BielKron* 38v, 71; *HistRzym* 16; *RejZwierc* 13v; *PudłFr* 70, 73; *WujNT Apoc* 3/18.

peryfr. »oblec szaty zakonne« = *zostać zakonnikiem* (1): tegóřz dnia ochrczżony ieřtem: tegóřz dnia oblokłem řzáty zakonne: tegóřz dnia zařlubiełem fię Bogu *SkarŻyw* 460.

»oblec włosień« (1): ocyec [...] rozdárłfy odzýenie swoie oblokłwly włosień płakał lyná fwego przez długi tzałł *HistJóz* A2v.

»oblec wor« = *vestire a. accingere a. operire saccis PolAnt* (5): [słudzy *Benhadada*] oblekli wory ná biodrá fwe á powrozy ná lzyie fwe *BudBib* 3.Reg 20/32; A niech obloką wory człowiek y fkot/ áby krzyczeli do Bogá mocnie/ áby fię też wrocił káždy od drogi fwey złey *BudBib* *Ion* 3/8, *Is* 15/3, *Ion* 3/5, 6.

peryfr. »zbroję oblec [przeciw komu]« = *walczyć z kim* (1): Agámenon prošíł do dwu miefiácu przymierza/ á w tym prošíli Grekowie Achillefá przez pośly/ áby záfię zbroię oblokł przeciw Troiánom. *BielKron* 58v.

Przen (27) :

a) *Stać się kimś lub jakimś (cecha lub stan są sprecyzowane dopełnieniem); induere Vulg, PolAnt* [w tym: *co* (15), *kogo* (7)] (22) : Iefli fkrzydłá oblokę rožánéy zorze/ A lotem zá oštátnié vdam fye morze: Y tám mię ty wymácałz *KochPs* 203; *BudNT* 1.*Cor* 15/54 [2 r.]; Lecz my będąc [synowie] dniowi/ ieftełmy trzeźwi/ oblekły pánceřz wiáry y miłóści/ á przyłbicę nádzieie zbáwienia [*induti loricae fidei et caritatis et galeam spem salutis*]. *WujNT* 1.*Thess* 5/8, *Eph* 6/14, s. 702; Iáł fię potym hándlówáć pod zářłoná práwá; Oblokły Rysiá kużę. *KlonWor* **v, **2.

oblec na kogo [zawsze: na się] (7): *BibRadz* *Bar* 5/1; A wżákož o ludžie/ čás iuž potrzebuie/ ábyfmy wždy kiedy práwá ludžkość ná fię oblekli [*humanitatem veram aliquando induamus*] *ModrzBaz* 143v; Niechay lekkość/ iáko płáfcz/ na fye oblecze/ Niech háńbę wzuie ten/ kto fáłfz ná mię wlecze. *KochPs* 169; *LatHar* +2v, 112, 204 *marg*; *WujNT* 679.

W przeciwstawieniach: »zrzucić, z(e)wlec (5) ... oblec« (6): Przeřto Apořtoł Boży/ każe zewlec řtárego tžłowieká/ y z řáždami iego/ á nowego każe oblec/ ktory iefł řtworzon według Bogá. *KrowObr* 64v; ZWlecž że fię leruzálem z odzienia płáczu y z řáloby twoiey/ á oblecz ná fię miářto řzáthy zacnoř chwały/ ktorá dáwá Bog tobie ná wieki [*Exue te Hieruzalem stolam luctus et vexationis tuae et induere decore quae a Deo gloriae in aeternum*]. *BibRadz* *Bar* 5/1; *RejPosWstaw* [110²]; *SkarŻyw* 13; *WujNT* *Co!* 3/10, s. 674.

W porównaniach (2): Iefli będzieř nářłádowáł řpráwiedliwořci/ dořtániefz iéy: á oblecefz [!] iá iákoby řzátę długa [!] poćciwá [*indues quasi poderem honoris*] *Leop Eccli* 27/9; *BibRadz* *Eccli* 27/8[9].

b) *Przyjąć [w tym: kogo (3), co (2)]* (5) :

Zwroty: bibl. [*Gal* 3/27] »Chrystusa oblec« (3): *SeklWyzn* d4; Gdyž tedy dla tego Krztu požáđáć mamy/ ábyfmy CHRiřtufá oblekli y z nim řie złáczyli *KuczbKat* 135; ták ani Chriřtyáninem býć može/ chociažby fię y tyřięć rázow krzcił [...] Ktoby chriřtufá Ieżufá pierwey przez wiářę nie obległ *CzechEp* 339.

»oblec na się ciało« (1): [*Syn Boży*] oblokł ná řię mile nářze biedne ćiáło/ áby Oycu zá nas dořyc wđziáłáło. *ArtKanc* B19v.

»boski křtałt na się oblec« (1): Bo ktorzy Bogá wżywaiá/ áćći włáfnéy fwey řřtnořci nieodbęđá/ iednáć nieiáki džiwny á máło nie Bořki křtałt ná řie obloką/ thák iž więcey bogi niźli ludźmi býć řie zdáđzą. *KuczbKat* 100.

Szereg: »wziąć na się i oblec« (1): ktorzyfcie fię wimie Chriftofwowe ochrczili Chriftofałcie na fię wzięli/ y oblekli. *SeklWyzn* d4.

3. *Pokryć, powlec* [co czym] (3) : Obduco, obumbrare, obvelare, obvlyecz, operire *BartBydg* 227b; [*Aleksander*] nátychmiałt kázał áby lodkę z rozdza fprawili/ á zwirzchu ią oblekli skorámi zwierzęcemi [vestirent eam de coriis animalium]/ áby thák przez rzekę przefzli *HistAl* I4; Hetman/ obewlokł płótnem czarnym kilka beczułek w ktorych proch był *BielKron* 460.

[*Zwrot*: »obewlec w koło«: Potym płótnem álbo fuknem żelonym przykriy ieśliże ie małz/ á tám ná wierzchu obewlecż fznurkámi wkoło [szaterek do potrzasku]/ od okná do okná. *CygMyśl* H3.]

[*Szereg*: »obewlec albo obić«: Circumdabis atrium tentoriis obewleczełz ízen namyotamÿ albo obyefz Cortinamÿ *TomZbrudzBrul Ex* 40/8.]

Synonimy: 1. odziać; 2. wdziać, włożyć; 3. okryć, pokryć.

Formacje współrdzenne cf 1. WLEC.

Cf **OBLECZENIE, OBLECZONY**